

ВНУТРІШНЯ МОВА ЯК ОДНА З ГРАНЕЙ ТВОРЧОГО МЕТОДУ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПИСЬМЕННИЦІ К.МАККАЛЛЕРС

© Підлісецька Л.Б., 2000

ДУ “Львівська політехніка”

В романах Карсон Маккаллерс внутрішня мова є основним засобом передачі розумової діяльності героя, руху його почуттів, і вживається вона набагато частіше ніж діалогічна. Своєрідність внутрішньої мови як засобу психологічного аналізу спричинена перш за все тим, що автор розкриває внутрішній світ маленької людини, яка пристрасно протестує проти існуючої дійсності, хоча чітко не усвідомлює причин і не бачить виходу зі свого безнадійного становища. В романах Маккаллерс використовується як внутрішній монолог, так і невласне-пряма мова. Причому найбільш характерним для творчої манери письменниці є розгорнуті види невласне-прямої мови, яка, часто перехресшуючись з авторською розповіддю і монологами героїв, є виразним засобом самохарактеристики персонажів. Невласне-пряма мова передає складний внутрішній стан героїв, їх потаємні мрії та почуття. Це і мрії Мік Келлі про майбутнє, і химерне переплетіння реального з уявним у свідомості Френкі Адамс, і напружені переживання Джестера Клейна, і болісні роздуми про даремно прожите життя вмираючого Мелона, і протест Джейка Блаунта та Вільяма Копленда проти умов американської дійсності, які принижують людську гідність. Зберігаючи емоційне забарвлення і стиль мови персонажу, невласне-пряма мова дає можливість скоротити зовнішню мову, тим самим допомагаючи виділити тільки те основне, що розкриває характер персонажу.

Для Мік Келлі, наприклад, основним є музика. Невласне-пряма мова Мік Келлі є намаганням осмислити музику, зробити спробу усвідомити її та розібратися в ній. Вона відображає довільний потік думок, що виникають у героїні, коли вона слухає музику, і є відбитком її внутрішнього "я".

"Звідки вона взялася, ця музика? Хвилину – початок розгойдуючись намагався відшукати дорогу. Чи то прогулянка, чи то марш. Ніби чийсь кроки чутно було в нічній тиші. До Бога ця музика вже не мала жодного відношення. Вона була про неї, про Мік Келлі, про те, як вона спочатку йшла вдень, а потім вночі одна. Під палаючим сонцем і в темноті зі всіма своїми переживаннями та планами. Ця музика – це була вона сама, просто вона сама.

Вона не могла як слід зрозуміти те, що чує. Музика нуртувала всередині її. Як вчинити? Утримувати окремі чудові елементи і повторювати їх, щоби потім не забути, чи дати собі волю і слухати все підряд не задумуючись і не намагаючись запам'ятати? Господи! Цілий світ був музикою, а вона не могла як слід вслухатися в нього... Друга частина була забарвлена в чорне – повільний марш. Не сумний, а такий, ніби весь світ мертвий і чорний, і марно згадувати, яким він був раніше. Один з інструментів, що нагадував ріжок, виводив сумну, прозору мелодію. Потім музика вибухнула гнівом і прихованим клекотом. а потім зазвучав чорний марш. Однак музика останньої частини сподобалася їй мабуть найбільше – радісна, ніби найвидатніші люди на Землі бігали та

стрибали вільно та нестримно. Така музика завдає найбільшого болю. Весь світ перетворюється в цю симфонію, і не вистачає сил слухати її."[1].*

Цей уривок невластиво-прямої мови містить глибоку внутрішню характеристику Мік Келлі. В ньому розкривається непересічність, талант дівчини, якому не судилося розвинути, оскільки батьки не були в змозі придбати будь-який інструмент і навчити дівчинку гри на ньому. Основна увага читача концентрується на тих відчуттях, які заповнюють душу підлітка, які не проявляються ні в словах, ні в рухах, ні у вчинках. Ця думка набуває розвитку в наступному уривку, який починається з авторської мови, а далі переходить у невластиво-пряму мову.

"Гарячий день тягнувся безконечно, а Мік продовжувала сидіти самотньо на сходах. В голові у неї знову звучала музика того самого Мотсарта. Дивно, але містер Сінгер чомусь нагадував їй цю музику. Буває така музика, котру якимось незручно співати в домі, битком набитому людьми, – занадто вона твоя власна. А хіба не страшно, що можна бути такою самотньою в домі, заповненому людьми? Мік почала думати, де знайти відповідне місце, щоби побути наодинці і навчитися такій музиці. І хоча думала вона довго, заздалегідь було зрозуміло, що такого місця в неї немає."[2]

Тут, як і в інших випадках невластиво-прямої мови, голос Мік Келлі перегукується з голосом автора. Вона думає про Моцарта, хоч не вміє правильно вимовляти його ім'я, і про містера Сінгера, і про свою самотність.

Внутрішня мова Мік завершена, однак без останньої авторської ремарки вона не була б до кінця зрозумілою. Власне останнє зауваження автора, – "що такого місця в неї немає", – розкриває весь трагізм становища цієї юної істоти, мріям якої ніколи не судилося здійснитися.

Отже, можна констатувати, що для Маккаллерс внутрішня мова, як одна з граней її творчого методу, є немаловажним засобом проникнення в психологію і внутрішній світ персонажів, а також способом мотивації їх вчинків та дій, що в остаточному результаті є засобом поступального руху сюжету.

1. McCullers C. *The Heart is a Lonely Hunter*, Boston, 1961. 44. 2. *Ibidem*, p. 45.

* Тут і далі переклад наш. – Л.П.